

BELEIDSNOTA'S VLAAMS MINISTER GEERT BOURGEOIS

Onderstaande nota bevat een analyse van de beleidsnota's 2009-2014 van Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand Geert Bourgeois. Het VVSG-memorandum is de toetssteen. De nota vermeldt wat volgens VVSG de positieve elementen zijn, de onvoldoende duidelijke en negatieve elementen en wat de ontbrekende elementen zijn.

1. Beleidsnota Binnenlands Bestuur

Positieve elementen:

- De beleidsnota bevat heel wat positieve principes (Belfortprincipe, vereenvoudiging bestuurlijk landschap, hetb structureel betrekken van lokale besturen bij het beleid, ...), al hadden we het op heel wat punten graag wat concreter gezien.
- Planlastvermindering: het voornemen is schitterend, maar we moeten er wel over waken dat het organieke meerjarenplan dat de besturen vanaf 2014 zullen moeten maken niet verwordt tot een optelsom van alle (gedetailleerde) sectorale plannen, wat boeken van honderden pagina's zal opleveren. De wijze van sanering in de sectorale verplichtingen wordt dus zeer belangrijk.
- Koppelsubsidies: prachtig dat die zouden worden afgeschaft, al stond dat principe ook al ingeschreven in het Pact tussen de Vlaamse Regering en de lokale besturen dat in 1999 (!) werd afgesloten.
- De geplande hervorming van RIA die bedoeld is om tot meer kwaliteitsvolle regelgeving te komen is positief, al zal er vooral een mentaliteitswijziging bij de voltallige regering en het parlement nodig zijn om regelgeving écht beter te maken.
- De samenwerking tussen gemeente en OCMW stimuleren is goed, maar dat de Vlaamse regering criteria zal bepalen waaraan een gemeente en OCMW op het vlak van samenwerking en beleidsintegratie moeten voldoen om voor subsidies in aanmerking te komen, roept vragen op. Met beleidsintegratie kan men alle kanten uit; men kan bv. het OCMW volledig uithollen qua dienstverlening zonder aan de formele structuren te raken (want dat zou een fusie zijn en dat kan juridisch niet). Vlaanderen zou kleur moeten bekennen over de finaliteit, anders gaat het de samenwerking eerder hypotherceren dan stimuleren.
- Een onderzoek naar mogelijke nieuwe samenwerkingsverbanden tussen gemeenten is zeker nuttig, maar ook in het OCMW-decreet moet men de samenwerking onder OCMW's en met andere spelers onder de loupe nemen, want hier kan nog heel wat gebeuren (bv. lichtere vormen van samenwerking, samenwerking op het vlak van ondersteunende diensten en staffuncties). Nu is dat vaak een moeilijk verhaal omdat men volledig nieuwe rechtspersonen moet creëren.
- Reglementaire rust creëren is een positieve zaak, al mag het geen excuus zijn om overbodige of slechte (organieke) regelgeving te lang te behouden.
- Het feit dat de minister werk wil maken van de invoering van een nieuw financieel instrumentarium is positief. We zouden voorstellen om de eerste besturen (op basis van vrijwilligheid en als het ook maar enigszins kan) al in 2011 (en niet pas in 2012) te laten starten, en de veralgemeende invoering (waarover nu niets wordt gezegd) over een voldoende aantal jaar te spreiden. De planning van die invoering moet wel op korte termijn definitief worden.
- Positief is de keuze voor veralgemeend elektronisch stemmen, met een financiering van de aankoop van de stemapparatuur door de federale en de Vlaamse overheid.
- Positief is de nadruk op de noodzaak van eenvormigheid in het toezicht door de vijf gouverneurs. Het verleden heeft geleerd dat een harde ministeriële hand vereist zal zijn om de gouverneurs op het vlak van het toezicht echt te laten optreden als commissaris van de Vlaamse regering, met één toezichtsregeling voor heel Vlaanderen. Anderzijds blijft wel de fundamentele vraag of het Agentschap Binnenlands Bestuur eigenlijk wel tegelijk de rol van begeleider/ondersteuner en toezichthouder tegelijk kan opnemen.
Het toezicht moet zijn handelen afstemmen op de geest van de regelgeving, en niet op een of ande-

re detailinvulling.

Het zou goed zijn dat de toezichhoudende overheid de ingenomen standpunten beter verspreidt, zodat ze voor alle besturen kenbaar kunnen worden gemaakt.

Positief is dat zal worden onderzocht hoe de procedures van het bestuurlijk toezicht zullen gedigitaliseerd worden.

- Positief is dat de vertegenwoordigers van de werkgevers en werknemers evenwaardig bij het sectoraal overleg betrokken zullen worden.
- Ook positief is de aandacht voor de pensioenproblematiek.
- Personeelsmobiliteit tussen de Vlaamse overheidsbesturen: we kunnen akkoord gaan met fase 1. Voor fase 2 is het belangrijk dat we als VVSG betrokken worden, waarin ook is voorzien.
- De oprichting van een databank personeel is absoluut positief. Het opzetten ervan moet wel gebeuren in samenwerking met de VVSG. Op heel wat plaatsen in de beleidsnota staat dat zaken zullen ontwikkeld en opgezet worden met medewerking van of in samenwerking met de lokale besturen, maar hier niet. Er is wel sprake van 'in samenwerking met de lokale besturen', maar dat heeft wellicht betrekking op het feit dat de lokale besturen gegevens zullen moeten bezorgen. Er is nood aan accurate en voldoende specifieke personeelsgegevens, met een zo klein mogelijke last voor de besturen zelf.
- De aanbeveling voor digitale data-uitwisseling is een pluspunt.
- De opbouw van een databank voor fiscaliteit is positief, al moeten we ons altijd afvragen wat de uiteindelijke bedoeling daarvan is.

Onvoldoende duidelijke of negatieve elementen:

- Op heel wat punten is de nota behoorlijk vaag, waardoor de uitvoering nog alle kanten uitkan. Die vaagheid betekent echter ook dat vaak echte beleidskeuzes ontbreken.
- Gemeentefonds: de beleidsnota zou het groeiritme van het Gemeentefonds moeten specificeren. Met de woorden 'een aanvaardbare groei' zijn we niets, want er staat niet bij voor wie die groei aanvaardbaar moet zijn. Dat wordt extra belangrijk nu het programmadecreet bij de laatste wijziging van de begroting 2009 bepaalt dat de groei van het Gemeentefonds wordt beperkt tot de beschikbare begrotingskredieten.
- De minister neemt i.t.t. het regeerakkoord voor de Vlaamse Randgemeenten vooral een bestraffende houding aan, gefocust op conflicten en niet op positieve initiatieven. Kennelijk verbindt de minister toezicht, conflicten en het inzetten van rechtsmiddelen met de wens in het regeerakkoord om te komen tot een versterking van het Nederlandstalige karakter en de leefbaarheid in de Rand.
- De rol van de provincies is verre van duidelijk. Het is niet duidelijk hoe hun voorgestelde coördinerende/regisserende rol op het vlak van de grondgebiedszaken kan worden verzoend met de taak die de gouverneurs krijgen om voorstellen te doen om het aantal beleidsniveaus te gaan beperken. Wanneer de provincies inderdaad een sluitende lijst van grondgebonden bevoegdheden krijgen, moet ook duidelijk worden wat er met de andere bevoegdheden en middelen die ze nu krijgen, zal gebeuren. De beleidsnota blijft daar zeer vaag over.
Wat bedoelt de minister trouwens met een regisserende opdracht voor de provincies binnen hun (beperkte) bevoegdheden? Wie of wat moet geregisseerd worden? Heel wat intermediaire structuren situeren zich ook buiten de grondgebonden materies (bv. LOGO's en andere welzijnsoverlegstructuren) zodat de provincies volgens de beleidsnota hier geen rol meer te spelen hebben als intermediaire structuur. Het plan van aanpak om iedereen mee te krijgen in deze discussie is nogal vaag ('gelijkvormige methodiek die we horizontaal zullen toepassen').
- De invoering van de externe audit laat al heel lang op zich wachten (het Gemeentedecreet dateert van 2005), en nu blijkt dat de minister de externe audit zelf nog eerst wil bijsturen. De minister moet daarbij waken over het signaal dat hij uitstuurt wanneer nadat de gemeenten en OCMW's hun deel van het implementatiewerk van het gemeente- en OCMW-decreet hebben gedaan, Vlaanderen zelf zijn deel van de inspanning niet doet of fel terugschroeft, bv. om budgettaire redenen. Het uitstellen van de audit betekent bovendien ook dat een sluitstuk op de hervorming (cf. de externe audit op de internecontrolesystemen) én een hefboom voor het reduceren van de tientallen sectorale subsidie-mechanismen ondergraven wordt. De VVSG wenst snel duidelijkheid.
- De minister wil werk maken van de rechtspositie van het OCMW-personeel: het gaat hier enkel over het OCMW-personeel dat specifiek is (diensten die de gemeente niet heeft, diensten die in concurrentie treden met andere marktspelers e.d.), want voor het overige OCMW-personeel geldt de ge-

meentelijke rechtspositieregeling.

Voor specifieke OCMW-diensten moet de rechtspositieregeling veel meer afgestemd zijn op wat gangbaar is in de sector dan op de gemeentelijke rechtspositieregeling (b.v. OCMW-rusthuizen vergelijken met private rusthuizen en niet met de gemeentelijke administratie). Enkel door OCMW-instellingen te benchmarken met de medespelers op de markt kom je tot kostenbeheersing en een efficiënt beheer. De beleidsnota vertrekt van een zo groot mogelijke eenvormigheid met de rechtspositieregeling van het gemeentepersoneel en dat uitgangspunt delen we niet.

- De tekst bevat wel een reeks 'aanbevelingen' voor lokale besturen om meer data te ontsluiten via de lokale website, maar het is allemaal wordt weinig omkaderd.
- Over het algemeen is de beleidsnota zwak op het vlak van ICT en e-government, met ook veel vage aanbevelingen.
- Overall valt te lezen dat de minister 'de intermediaire structuren tussen de lokale besturen en Vlaanderen wil terugdringen'. Worden hiermee ook de verzelfstandigde agentschappen bedoeld? Nergens blijkt concreet om welke structuren het precies gaat. Tegelijk wordt bijvoorbeeld wel de nadruk gelegd op stadsgewesten, vrijwillige fusies (zonder een echt draagvlak bij lokale besturen) en een nieuw Decreet Interbestuurlijke Samenwerking (al dan niet via een uitbreiding van het DIS). Zijn dit dan geen nieuwe structuren?

Maar dus vooral: hoe zit het met gemeentelijke en OCMW-verzelfstandiging? Wordt dit teruggedrongen? Wat met de overgangstermijn? Wat met ondersteuning door het ABB? Wat met de verfijning van de huidige regelgeving en de timing hiervan?

Ontbrekende elementen:

- In de tekst staat helemaal niets over volgende elementen:
 - Het vrijwaren van de lokale fiscaliteit als financieringsbron voor lokale besturen. Nochtans was dit een uitdrukkelijk uitgangspunt van het Lokaal pact dat in 2008 werd afgesloten. De plannen in de beleidsnota van minister van financiën Muyters op het vlak van de lokale (bedrijfs)fiscaliteit (die vooral op een afschaffing van bepaalde belastingen lijken neer te komen, zonder volwaardige alternatieven), beloven wat dat betreft niet veel goeds.
 - De noodzakelijke verbetering van het statuut van de lokale mandatarissen. Hierover staat niets in de beleidsnota, hoewel de nood aan een coherent en billijk statuut groot is en blijft. Dat betekent niet in de eerste plaats een weddeverhoging, maar vooral een volwaardig sociaal statuut, een correcte verloning o.b.v. andere criteria dan alleen de grootte van de gemeente (bv. met een functieweging) en vooral een herwaardering van de mandaten van raadsleden, voorzitters van de gemeenteraad en OCMW-voorzitters die ook schepen zijn/worden. Mandatarissen zijn zelf vragende partij voor een herziening van hun statuut en zijn ook bereid daar de nodige toegevingen voor te doen (bv. verstrenging cumulatiebeperkingen parlementair mandaat, verhogen pensioenleeftijd mandataris, solidariteitsbijdrage voor aanvullend sociaal statuut, vermindering aantal mandatarissen, enz.). Dit is vooral van belang dat de 'risicogroep' van mandatarissen die ziek worden, zonder mandaat (en job) vallen, zwanger zijn, deeltijds werken, enz. niet uit de boot vallen enkel en alleen omdat het statuut van lokale mandatarissen in zijn geheel niet prioritair is.
 - In de beleidsnota bestuurszaken staan bepaalde zaken die niet in de beleidsnota binnelands bestuur staan, maar die ook voor de lokale besturen belangrijk zijn: bv. het werven op basis van elders verworven competenties en interimarbeid.
- In verband met ICT en e-government : weinig concrete, praktische voorstellen, en van ondersteuning van lokale besturen is geen sprake.

2. Beleidsnota Bestuurszaken

Positieve elementen:

- Over het algemeen: vrij sterke nota op het vlak van ICT en e-government
- Belang van authentieke bronnen
- Concrete en praktische e-governmentprojecten (digitale stedenbouwkundige aanvragen, notarisbrief, productencatalogus,...)
- Uitbreiding van de ICT-dienstverlening naar de lokale besturen

Onvoldoende duidelijke of negatieve elementen:

- Er zal samenwerking nodig zijn met minister Kris Peeters voor de concrete uitwerking van een aantal GIS-gerelateerde projecten. Dat wordt onvoldoende duidelijk aangegeven.

Ontbrekende elementen:

- Een aantal projecten uit de e-gov studie van 2007 ontbreken: open standaarden voor lokale besturen, financiële ondersteuning voor goede ideeën uit lokale besturen (VIP-projecten).

3. Beleidsnota Vlaamse Rand

Positieve elementen:

- Het beleid is heel sterk gefocust op het versterken van het Nederlandstalige karakter van de Rand, wat zeker positief is; er blijkt ook dat er heel wat meer positieve initiatieven zullen worden genomen dan bv. de beleidsnota 'Binnenlands Bestuur' op dit vlak laat uitschijnen.
- De klemtoon op het naleven van de regelgeving is van groot belang, zeker voor lokale verkozenen.
- Het beleid steunt heel sterk op bestaande initiatieven (regionale media, vzw 'De rand', documentatiecentrum). Een verdere ondersteuning hiervan is positief: deze initiatieven verrichten veel en goed werk.

Onvoldoende duidelijke of negatieve elementen:

- Momenteel leven vooral de faciliteitengemeenten zowat op voet van oorlog met de Vlaamse Regering, wat vooral ten koste gaat van heel wat lokale (Vlaamse) initiatieven. Het is heel belangrijk dat hier rekening mee wordt gehouden en dat deze besturen als een partner worden gezien, eerder dan als vijand. De confrontatiepolitiek mag niet ten koste gaan van de lokale bevolking.

Ontbrekende elementen:

- De beleidsnota beperkt zich iets te vaak tot 'een versterking van de bestaande initiatieven en het bestaande beleid', een echte visie op de Rand ontbreekt daarbij.
- Het demografische profiel van de Rand is heel belangrijk is. Daarom moet het versterken van het Nederlandstalige karakter onlosmakelijk verbonden zijn met een beleid op het vlak van de woningprijzen, de aanwezige voorzieningen (scholen, cultuur, kinderopvang, enz.), de werkgelegenheid, enz. In de beleidsnota zijn deze aspecten eerder een bijzaak van de taalpromotie. Dit flankerend beleid moet in samenspraak met de functioneel bevoegde ministers en de lokale besturen tot stand komen
- Er moet ook rekening gehouden worden met het (Vlaamse/Nederlandstalige) personeel van de lokale besturen. Zeker faciliteitenbesturen worden vaak beschouwd als verzamelingen 'Franstalige politici', terwijl er niet zelden ook flink wat Vlaamse (Nederlandstalige) politici zijn, die nauwelijks de mogelijkheid hebben om het beleid in hun gemeente aan te kaarten (noch intern noch extern). Maar vooral: achter de politieke façade zit ook een (bijna volledig) Nederlandstalig personeelsbestand, dat onvermijdelijk te maken krijgt met de gespannen verhouding tussen Vlaanderen en hun gemeentebestuur.

4. Beleidsnota Onroerend erfgoed

Positieve elementen:

- De vier strategische doelstellingen bieden een interessant perspectief voor de verdere professionalisering en realisatie van de Vlaamse zorg voor onroerend erfgoed.
- De intentie tot de afschaffing van de koppelsubsidie en de vernieuwing van het restauratiepremiebesluit in overleg met de gemeenten (en provincies) kan op de VVSG-instemming en medewerking rekenen. De keuze om dossiers in gedragen beheer, herbestemming, ontsluiting te honoreren alsook meerjarige onderhoudsenveloppes voor grote monumenten en sites, zal veel gemeenten en andere actoren zoals erediensdiensten aanspreken. Idem wat betreft de belofte voor een begeleidend instrumentarium
- De voortgezette steun voor erfgoedzorg in intergemeentelijk samenwerkingsverband en de operationele voorstellen tot meer samenwerking met andere beleidsvelden m.n cultuur en toerisme beantwoorden aan lokale noden en sporen met actuele trends.

Onvoldoende duidelijke of negatieve elementen:

- De minister zet de eigen administratie in een spagaat: de administratie als wetenschappelijk onderzoeksinstituut en als uitvoerder, bv. van concrete projecten voor participatie. Beide rollen doen vragen stellen over de prioritaire kerntaken van een Vlaamse administratie.
- De Vlaamse overheid positioneert zich in de operationalisering van de strategische doelstellingen te vaak en te veel als de centrale kennisverzamelaar en toezichthouder. Die houding bedreigt o.i. de kansen om hefboom en gangmaker van een nieuwe dynamiek in het werkveld te zijn.

Ontbrekende elementen:

- Doorheen de beleidsnota ontbreekt de vertaling van het vele onderzoek naar praktijkgerichte ondersteuning of de uitbouw van de helpdeskfunctie voor gemeenten, verenigingen en burgers in de operationele doelstellingen.
- Concrete investeringen om een draagvlak te creëren voor het Vlaamse beleid zijn veel te weinig aanwezig. Enige hoop is de vraag hoe de zorg voor onroerend erfgoed kan inspelen op de ontwikkeling en dynamiek van steden en platteland.

5. Beleidsnota Toerisme

Positieve elementen:

- Toerisme wordt in de toekomst gestimuleerd 'als volwaardige (innovatieve) economische sector' onder meer 'door de verhoging van de middelen voor toerismebeleid'. Niet enkel het welvaartsgenererende karakter van toerisme wordt benadrukt (voornamelijk werkgelegenheidseffecten), maar ook het welzijnsaspect van toerisme komt ruim aan bod.
- Het (onroerend) erfgoed krijgt heel wat belangstelling in het toerismebeleid. De bevoegdheidsoverdracht van 'beheer en bescherming van het onroerend erfgoed' aan minister Bourgeois is daarom een goede zaak voor de sector toerisme.
- Het voornemen om de verschillende financiële instrumenten en Vlaamse subsidiekanalen in 'één sterk geheel' te integreren (waar de coherentie nu zoek is), kan enkel toegejuicht worden.

Onvoldoende duidelijke of negatieve elementen:

- De verbetering van het structurele overlegkader met de privésector, het middenveld en de flankerende beleidsdomeinen, evenals afspraken omtrent de taakverdeling met lokale en provinciale besturen, kunnen vanuit het oogpunt van efficiëntiewinst en draagvlakversterking enkel maar positief zijn. Concrete engagementen en duidelijkheid over de wijze waarop dit zal aangepakt en eventueel verankerd worden, zijn er echter niet.
- Het ontwikkelen van een strategisch plan voor het toerisme in Vlaanderen met betrokkenheid van de hele toeristische sector is een noodzaak en dus positief. Het is echter niet duidelijk welke partners er betrokken worden en welke timing men vooropstelt. Het is immers van groot belang dat lokale besturen of hun vertegenwoordigers structureel betrokken worden bij de ontwikkeling van het strategische beleidsplan Toerisme.

Ontbrekende elementen:

- Er wordt slechts summier verwezen naar de communicatie rond en implementatie van het decreet toeristische samenwerkingsverbanden, hoewel dit een cruciaal decreet is voor de organisatie en erkenning van het bestuurlijk toeristische landschap in Vlaanderen.
- De beleidsnota stelt terecht samenwerking en partnerschappen met verschillende publieke en private actoren centraal. Hoe, waar, wanneer en wie geconsulteerd zal worden, is niet duidelijk. De VVSG hoopt dat dit niet bij een voornemen blijft, maar dat dit engagement ook effectief in de praktijk zal worden omgezet.
- Op termijn en rekening houdende met de budgettaire ruimte, wordt ook een volwaardig impulsprogramma voor de (Vlaamse) regio's met toeristisch potentieel ontwikkeld. Hoe toeristisch potentieel gedefinieerd wordt, is onduidelijk. De VVSG vindt het belangrijk dat dit impulsprogramma er effectief ook komt, zodat de mogelijkheid bestaat om, naast de impulsprogramma's voor de Kust en de Kunststeden, ondersteuning te bieden aan de 294 (!) andere gemeenten. Daarbij aansluitend: hoe worden 'toeristische knooppunten' gedefinieerd? Het is tenslotte belangrijk om bij de marketing van de Vlaamse regio's de diversiteit tussen die regio's in aanmerking te nemen.

6. Beleidsnota Inburgering en Integratie

Positieve elementen:

- Er komt beleidsafstemming tussen de domeinen inburgering, integratie en gelijke kansen en een betere communicatie over de sector.
- Lokale besturen worden concreet ondersteund : planlastvermindering, de duur van de convenanten wordt afgestemd op de planningscycli van de lokale besturen, de kosten voor aankoop, aanleg en renovatie van een woonwagenterrein door een lokaal bestuur worden voor 90% door Vlaanderen vergoed worden, Vlaanderen ontwikkelt een lokaal monitoringsysteem, het intergemeentelijk overleg tussen integratiediensten wordt gestimuleerd.
- Lokale besturen krijgen een regierol in het integratiebeleid.
- Vlaanderen verzorgt een beter aanbod Nederlands Tweede Taal en er komt een kader voor sociaal tolken en vertalers.

Onvoldoende duidelijke of negatieve elementen:

- De verantwoordelijkheid voor 'samenleven in diversiteit' ligt nog hoofdzakelijk bij de allochtone burgers; er zijn nauwelijks acties die autochtone Vlamingen stimuleren om samen te leven in diversiteit.
- De uitstroom van mensen van allochtone origine vanuit de steden wordt enkel opgevangen door een erkenning van nieuwe integratiediensten in Vlaams-Brabant (omwille van Brussel); dit probleem stelt zich echter ook in andere provincies, waar kleinere gemeenten een integratiedienst willen oprichten om een beleid te kunnen voeren rond de nieuwe inwijkelingen.
- De beleidsnota gaat wat voorbij aan de inspanningen die door lokale besturen nu reeds geleverd worden om inburgeraars (oud- en nieuwkomers) te begeleiden. Zo is er heel wat kennis aanwezig en begeleiding bij de reeds bestaande lokale netwerken waarvan de OCMW's en de gemeenten de regie opnemen. Lokale besturen zetten ook heel sterk in op het toegankelijk maken van alle reguliere voorzieningen en dienstverlening wat breder is dan enkel de integratiesector.
- De regierol van de lokale besturen en de verhouding met het VLEMI is onduidelijk. De beleidsnota geeft aan het VLEMI de taak een strategisch planningskader te ontwikkelen waarin de taken van de verschillende integratiecentra duidelijk omschreven en op elkaar afgestemd worden. Hoe verhoudt deze opdracht zich tot de regierol van de lokale besturen ?

Ontbrekende elementen:

- Het Integratiedecreet richt zich tot alle besturen. De geplande acties om lokale besturen te ondersteunen in een lokaal integratiebeleid hebben echter alleen betrekking op besturen met een integratiedienst . Zo is het niet duidelijk of lokale besturen zonder integratiedienst ook deel kunnen nemen aan de voorziene intergemeentelijke overlegvergaderingen. Het blijft ook nog onduidelijk hoe de provinciale integratiecentra lokale besturen zonder integratiedienst gaan ondersteunen.
- De beleidsnota bevat onvoldoende maatregelen om de achterstelling van allochtonen weg te werken in cruciale beleidsdomeinen zoals werk, onderwijs en wonen. De meeste acties zijn bedoeld voor de groep van inburgeraars en er wordt vooral op het taalaspect ingegaan. Aan de slechte socio-economische situatie van allochtone burgers kan niet verholpen worden door taalmaatregelen alleen. Structurele acties die discriminatie en achterstelling aanpakken dringen zich op. Zo worden er ook hoge verwachtingen gelegd bij de invoering van een inburgeringscertificaat dat 'voldoende civiel effect moet generen, niet in het minst bij werkgevers '. Maar dit certificaat zal het probleem van discriminatie op de arbeidsmarkt niet kunnen verhelpen als het niet gepaard gaat met meer dwingende maatregelen.
- De campagne om huwelijksmigratie af te remmen wordt gemotiveerd vanuit een bekommernis om kansarmoede te vermijden. Kansarmoede wordt eerder aangepakt door te werken aan de structurele achterstelling van de allochtonen die hier wonen. Vooral deze structurele achterstelling verhindert de integratie van allochtonen.

Brussel, 3 december 2009